

IKŠĶILES NOVADA

ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA

2011–2030

Apstiprināta ar Ikšķiles novada domes 2011.gada 22.jūnija lēmumu Nr.17 (protokols Nr.7) „Par Ikšķiles novada ilgtermiņa attīstības stratēģijas un attīstības programmas apstiprināšanu”

SATURS

IEVADS	3
PLĀNOŠANAS PAMATPRINCIPI.....	4
IKŠĶILES NOVADS 2010: ESOŠĀS SITUĀCIJAS KOPSAVILKUMS	5
IKŠĶILES NOVADA VĒLAMAIS ATTĪSTĪBAS VIRZIENS: NOVADA ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBA	7
IKŠĶILES NOVADS 2030: NOVADA ATTĪSTĪBAS VĪZIJA	8
ILGTERMIŅA PRIORITĀTES	9
SASNIEDZAMIE PAMATRĀDĪTĀJI: IETEKMES RĀDĪTĀJI.....	10
TĒLPISKĀ ATTĪSTĪBA	11
STRATĒGIJAS SASAISTE AR CITIEM NOVADA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM UN ĪSTENOŠANA ...	17

levads

Ikšķiles novada ilgtermiņa attīstības stratēģija (turpmāk tekstā – Attīstības stratēģija) ir izstrādāta pašvaldības teritorijai laika periodam līdz 2030. gadam. Vienlaikus ar stratēģijas dokumentu tika izstrādāts Ikšķiles novada vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments – Attīstības programma. Tāpat vienlaikus ar Ikšķiles novada ilgtermiņa attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādi tika uzsākta arī jaunā Teritorijas plānojuma izstrāde. Novada Attīstības stratēģijā ir noteiktas pašvaldības attīstības ilgtermiņa prioritātes un ietekmes rādītāji, kā arī sniegts redzējums telpiskās attīstības perspektīvai.

Stratēģijas galvenais mērķis ir kalpot par ilgtermiņa ietvaru Teritorijas plānojumam un Attīstības programmai, radot priekšnoteikumus Ikšķiles novada ilgtspējīgai un integrētai attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai. Integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, palīdz veidot pašvaldības attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp attīstības ekonomiskajiem, sociālajiem, vides un individuālās labklājības aspektiem, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi. Šī ir attīstības, nevis izaugsmes stratēģija. Līdz ar to šīs stratēģijas pamatdoma ir, lai pēc vienas paaudzes iedzīvotāju dzīve Ikšķiles novadā kļūtu labāka.

Attīstības stratēģijas laika dimensija saskaņota ar Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju LATVIJA2030 – Latvijas Republikas Saeimas apstiprināto Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģisko dokumentu.

Ilgtermiņa perspektīvā Ikšķiles novada Attīstības stratēģija ir vērsta uz esošo nozīmīgo vērtību saglabāšanu un jaunām iniciatīvām kvalitatīvas, ilgtspējīgas un labklājību veicinošas dzīves un darba telpas attīstībai.

Attīstības stratēģija ir vērsta uz funkcionālo saišu stiprināšanu ar tuvākajiem attīstības centriem – Ogrī un Salaspili, kā arī ar valsts galvaspilsētu Rīgu. Stiprinot sadarbību, Ikšķiles novads vēlas nodrošināt sinerģiju starp teritorijām, tādējādi veicinot ilgtspējīgu attīstību plašākā teritorijā, izmantojot resursus maksimāli efektīvā veidā.

Ikšķiles novads veidojas kā tuvāko lielāko attīstības centru pavadonis un saglabā un izkopj „zaļās” dzīves, atpūtas un darbības telpu.

Attīstības stratēģija tika veidota, apzinoties Ikšķiles novada lomu globālajos procesos un ņemot vērā attīstības tendences, ar kurām jārēķinās – ekonomikas un darba tirgus globalizācija, iespējamās tehnoloģiju maiņas saistībā ar aizvien lielāku atjaunojamo energoresursu lomu ikdienā, sabiedrības labklājību apdraudošo risku pieaugums un iedzīvotāju skaita samazināšanās.

Ikšķiles novada dome pateicas par sadarbību visām stratēģiskās plānošanas procesā iesaistītajām pusēm, jo īpaši novada iedzīvotājiem par aktīvo līdzdalību novada nākotnes redzējuma veidošanā.

Plānošanas pamatprincipi

Attīstības stratēģijas izstrāde balstīta uz šādiem attīstības plānošanas principiem:

- ilgtspējīgas attīstības princips. Attīstības stratēģijas izstrādē ir ņemtas vērā tagadējās un nākamās paaudzes vajadzības, attīstības plānošanas procesā iekļaujot darbības, kas nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmantojot dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabājot un attīstot dabas un kultūras mantojumu;
- interešu saskaņotības princips. Attīstības stratēģija balstīta uz dažādu interešu saskaņošanu un attīstības plānošanas dokumentu pēctecības nodrošināšanu;
- līdzdalības princips. Attīstības stratēģijas izstrādē tika iesaistītas visas ieinteresētās personas, lai nodrošinātu to iespēju līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē;
- sadarbības princips. Attīstības stratēģijas izstrāde notikusi, sadarbojoties valsts, pašvaldību institūcijām un sociāliem partneriem, kas turpināsies dokumenta ieviešanas procesā, izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot citai citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu;
- finansiālo iespēju princips. Attīstības stratēģijas izstrādē tika izvērtēti esošie un vidējā termiņā prognozētie resursi, piedāvājot efektīvākus risinājumus nosprausto mērķu sasniegšanai;
- atklātības princips. Attīstības stratēģijas izstrādes process bija atklāts, un sabiedrība tika informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus;
- uzraudzības un novērtēšanas princips. Attīstības programmā ir noteikta uzraudzības sistēma, kas palīdzēs nodrošināt uzraudzību visos pārvaldes līmeņos un pārskatu sniegšanu par sasniegtajiem rezultātiem, kā arī veicinās sekmīgu Attīstības stratēģijas ieviešanu;
- subsidiaritātes princips. Attīstības stratēģijas ieviešanu nodrošinās Ikšķiles novada pašvaldība, kas realizēs noteiktos attīstības mērķus, ievērojot iedzīvotāju, uzņēmēju un visas sabiedrības intereses un vajadzības novadā;
- attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips. Attīstības plānošana veikta saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem, kas regulē attīstības plānošanas dokumentu izstrādi, kā arī pēc iespējas ņemot vērā perspektīvās normatīvo aktu izmaiņas;
- līdzsvarotas attīstības princips. Attīstības stratēģija izstrādāta, izvērtējot un ievērojot novada attīstības tendences, vajadzības un attīstības tempus;
- stratēģiskā skatījuma princips. Attīstības stratēģijas pamatā ir skaidri definēta Ikšķiles novada attīstības vīzija ar pamatotām ilgtermiņa prioritātēm;
- vienotības princips. Definētās prioritātes ir savstarpēji koordinētas un papildinošas;
- koordinācijas un saskaņotības princips. Plānošanā tika maksimāli iesaistītas ieinteresētās puses, t.sk., sabiedriskā sektora, komercsabiedrību, izglītības un sociālā sektora un citu jomu pārstāvjus, kas būtiski sekmē novada ekonomikas attīstību, sociālo un vides kvalitāti;
- koncentrācijas princips. Plānošana paredz atbalstu, kas koncentrēts uz aktuālāko vajadzību risināšanu

Ikšķiles novads 2010: esošās situācijas kopsavilkums

IEDZĪVOTĀJI. Novadā ir stabils iedzīvotāju skaits, lai gan dzimstības līmenis kopumā ir nepietiekams. Novadā ir salīdzinoši augsts iedzīvotāju skaits virs darbaspējas vecuma. Iedzīvotāju skaita pieaugums līdz šim noticis, galvenokārt pateicoties ilgtermiņa migrācijai no Rīgas un citām tuvākajām pilsētām. Iedzīvotāju skaits kopš 1995. gada ir pieaudzis par 36% un sasniedz 8,6 tūkstošus. Savukārt dzimstības rādītāji ir pieauguši gandrīz trīs reizes pēdējās desmitgades laikā. Ikšķiles pilsētā dzīvo ap 50% novada iedzīvotāju. Otrs lielākais centrs ir Tīnūži. Vēsturiski veidojušās citas apdzīvotās vietas – Dobelnieki, Ceplīši, Aizupes, Kranciems, Turkalne, Kalnāji, Saulesdārzs. Ikšķiles novads tiek uzskatīts par prestižu un izdevīgu dzīves vietu.

LABKLĀJĪBA UN IENĀKUMI. Ikšķiles novads ir viens no bagātākajiem Latvijā, rēķinot pēc pamatbudžeta ieņēmumiem uz vienu iedzīvotāju un ir maksātājs pašvaldību izlīdzināšanas fondā.

SABIEDRĪBA. Ikšķiles novads ir sabiedriski aktīvs, tās iedzīvotāji iesaistās pašvaldības lēmumu pieņemšanā. Augsta sabiedriskā aktivitāte ir priekšnosacījums spēcīgas kopienas attīstībai novadā.

ATRAŠANĀS VIETA. Ikšķiles novadam ir izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis – tas atrodas 25 km attālumā no Rīgas, 7 km attālumā no Ogres un 11 km attālumā no Salaspils. Ikšķīle ietilpst urbanizētajā Lielrīgas aglomerācijā.

DARBA TIRGUS REĢIONS UN SASNIEDZAMĪBA. Pateicoties novada teritoriju šķērsojošajai maģistrālajai transporta infrastruktūrai, iedzīvotājiem ir pieejama ērta satiksme ar Rīgu, Ogrī un citām pilsētām. Lielākie darba tirgi ir Rīga un Ogre, tie sasniedzami 20 – 40 minūšu laikā, atkarībā no izvēlēta transporta un darba vietas atrašanās vietas. Izdevīgais novada ģeogrāfiskais novietojums, ērtā satiksme un nelielais attālums līdz Rīgai veicina iedzīvotāju diennakts svārstmigrāciju. Labos sasniedzamības rādītājus nodrošina arī salīdzinoši ātrais sabiedriskais transports – pasažieru vilciena un vietējie reģionālie un starppilsētu autobusu maršruti. Ik dienu vairāk nekā puse Ikšķiles darbaspējīgo iedzīvotāju brauc strādāt un/vai mācīties uz Rīgu. Līdz ar to Ikšķiles novads un Ikšķiles pilsēta ir galvenokārt darbaspēka donors Lielrīgas aglomerācijas darba tirgus reģionā.

TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA. Transporta infrastruktūra rada iespējas attīstīt uzņēmējdarbību novada teritorijā un radīt jaunas darba vietas. Ievērojama loma novada attīstībā ir Rīgas tuvumam, kā arī satiksmes infrastruktūras pieejamībai, kas nodrošina iedzīvotāju mobilitāti un kravu plūsmu. Tie ir autoceļi – valsts galvenais autoceļš Rīga – Daugavpils un dzelzceļa līnija, kā arī Ogres – Ulbrokas ceļš ar atzarojumu uz Ikšķīli un Ropažiem. Rīgas apvedceļa tuvums nodrošina labus sasniedzamības rādītājus arī virzienos, kurus nodrošina Via Baltica autoceļa

koridors. Ikšķiles novada teritorijā atrodas mazās aviācijas lidlauks. Savukārt Rīgas starptautiskā lidosta ir ērti sasniedzama pa Rīgas apvedceļu.

KOMUNĀLĀ INFRASTRUKTŪRA. Novadam ir sakārtota komunālās saimniecības infrastruktūra un pietiekams ielu un ceļu tīkls. Centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas pieslēgumu pārklājums atpalielē no vēlamā, tomēr pēdējos gados veikti nozīmīgi uzlabojumi.

JAUNAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS POTENCIĀLS. Lielākie tuvākie attīstības centri – Rīga, Salaspils un Ogre ar savu ievērojamo iedzīvotāju skaitu nodrošina lielu potenciālā darbaspēka pieejamību, tajā skaitā augsti kvalificētā darbaspēka pieejamību. Novads par prioritāti atzīst tīras tehnoloģijas izmantojošu ražošanu, kā arī transporta un noliktavu saimniecības attīstību. Iespējas tam nodrošina esošā un perspektīvā maģistrālā transporta infrastruktūra. Lai gan Rīgas pilsētas tuvums sekmē novada attīstību – veicina ražotņu izvietojumu, mājokļu būvniecību, daudzveidīgu pakalpojumu un rekreācijas iespēju nodrošināšanu –, tomēr lielās tuvums novadu padara arī par Lielrīgas aglomerācijas satelītnovadu.

PAMATPAKALPOJUMI IEDZĪVOTĀJIEM. Iedzīvotājiem ir iespējams saņemt pamatpakalpojumu klāstu – izglītība, kultūra, sports, veselība, sociālā aprūpe. Tomēr specializēti pakalpojumi ir pieejami tuvākajos lielākajos attīstības centros – Rīgā, Salaspilī un Ogrē. Vienlaikus lielo attīstības centru tuvums un novada mazais iedzīvotāju skaits nerada pietiekamu ekonomisko pamatojumu plašāka un daudzveidīgāka pamatpakalpojumu klāsta attīstībai.

UZŅĒMĒJDARBĪBA UN DARBA DEVĒJI. Novadā ir attīstīta dažādu pakalpojumu sniegšana vietējiem iedzīvotājiem, tajā skaitā atpūtas uz izklaides iespēju piedāvājums. Novadā ir vērtīgas un iekoptas lauksaimniecības zemes, kas veido potenciālu lauksaimniecības attīstībai. Novadā ir reģistrēti vairāki uzņēmumi, kuri nodarbina vismaz 20 darbiniekus.

TŪRISMS UN ATPŪTA. Novads ir pievilcīgs aktīvai atpūtai dabā, un tā resursi ir nozīmīgi iedzīvotāju un kaimiņteritoriju iedzīvotāju atpūtas vajadzībām. Ikšķiles vēsturiskā saistība ar kristietības pirmsākumiem Latvijā var piesaistīt nelielu tūrisma plūsmu. Novads ir bagāts ar dabas resursiem – Daugava, Mazā Jugla, meži, smilts, grants un dolomīta atradnes, Ogres Zilo kalnu dabas parks.

ZAĻĀ DOMĀŠANA UN ILTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS IESPĒJAS. Novadam ir potenciāls veidot zaļo ciemu apbūvi un apgādāt to ar resursiem, tajā skaitā vietējiem atjaunojamajiem energoresursiem. Priekšnosacījums tam ir arī energoefektīva privātā un publiskā infrastruktūra. Tīnūžos ir realizēts niedru lauku notekūdeņu attīrīšanas iekārtu pilotprojekts. Lauksaimnieciskās teritorijas ir izmantojamas lauksaimniecisko un pārtikas produktu ražošanā, tajā skaitā attīstot dažādus nišas produktus.

IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA. Novadam ir sava pamatskola un vidusskola, kā arī viena pirmsskolas izglītības iestāde (ir arī privātie bērnudārzi). Tā kā pašreiz pieprasījums pēc vietām pašvaldības bērnudārzā pārsniedz piedāvājumu, tad tuvāko gadu laikā tiek plānots celt jaunu bērnudārzu. Ikšķilē ir vairāki kultūrvēsturiski pieminekļi (Sv. Meinarda sala, Tīnūžu muižas ēka u.c.), ko novērtē novada iedzīvotāji un viesi. Nākotnē tiek plānots celt jaunu kultūras namu Ikšķiles centrā, kas ir saskaņā ar novada specializāciju kultūras jomā.

Ikšķiles novada vēlamais attīstības virziens: novada ilgtermiņa attīstība

Ņemot vērā novadā esošos resursu un to attīstības potenciālu, ilgtermiņa perspektīvā Ikšķiles novads attīstīsies kā teritorija, kurā ir:

- Kvalitatīva publiskā ārtelpa un infrastruktūra, kvalitatīvi un energoefektīvi mājokļi, – *ekskluzīva vieta dzīvei netālu no galvaspilsētas.*
- Atbildīga un sabiedriski aktīva sabiedrība – *stipra kopiena novada attīstībai.*
- Aktīvās atpūtas un tūrisma iespējas – *veselīga dzīvesveida telpa netālu no galvaspilsētas.*
- Saglabāta novadam raksturīgā lauku ainava.
- Ražošana, kas balstīta uz tīru, videi draudzīgu tehnoloģiju izmantošanu.
- *Konkurētspējīga uzņēmējdarbības vieta ar ērtu transporta un sakaru sistēmu netālu no galvaspilsētas.*
- Efektīva atkritumu apsaimniekošana.
- Tiek efektīvi izmantots vietējo atjaunojamo energoresursu potenciāls.

Šādam ilgtermiņa attīstības virzienam novads saka „jā”.

Novads saka „nē” šādam attīstības virzienam:

- ģenētiski modificētas pārtikas un lauksaimniecības kultūru ražošana;
- piesārņojoša, liela mēroga rūpnieciskā ražošana;
- lauksaimnieciskā lielražošana;
- lielus enerģijas un dabas resursus patērējoša saimnieciskā darbība;
- jaunu savrupmāju teritoriju veidošana ārpus esošām apdzīvotām vietām– Ikšķiles pilsētas un ciemiem.

Ikšķiles novads 2030: novada attīstības vīzija

- Saliedēta iedzīvotāju kopiena, kas atbildīgi piedalās lēmumu pieņemšanā par publiskās ārtelpas un kultūrvides veidošanu, veido kopējas tradīcijas un videi draudzīgā veidā apsaimnieko savu tīrību, tādējādi nodrošinot esošām un nākamām paaudzēm augstu vides kvalitāti.
- Ikšķiles novads ir kļuvis par ekskluzīvu vietu dzīvei netālu no galvaspilsētas Rīgas un piedāvā aktīvās atpūtas iespējas iedzīvotājiem un novada viesiem.
- Rūpējoties par dzīves vides kvalitāti, pašvaldība uztur un pilnveido esošo publisko infrastruktūru visā novadā, kā arī nodrošina pašvaldības pakalpojumu kvalitāti un plašāku pieejamību.

Ilgtermiņa prioritātes

Lai īstenotu novada Attīstības stratēģiju, ir noteiktas šādas ilgtermiņa prioritātes (IP):

IP1: IEDZĪVOTĀJU LABKLĀJĪBA

Ilgtermiņa prioritāte ietver pasākumu kopumu, kas vērsts uz iedzīvotāju labklājības un nodarbinātības veicināšanu, kā arī novada darba un dzīves telpas konkurētspējas stiprināšanu.

Tie paredz:

- sekmēt jaunu darba vietu radīšanu pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai;
- uzlabot novada pieejamību un sasniedzamību;
- rūpēties par iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti.

IP2: STIPRA KOPIENA LABI PĀRVALDĪTĀ NOVADĀ

Ilgtermiņa prioritāte ietver pasākumu kopumu, kas vērsts uz efektīvu pārvaldes veidošanu un kopienas identitātes un sabiedrības aktivitātes veicināšanu. Tie paredz:

- iniciēt un atbalstīt kopienas attīstību stiprinošus pasākumus;
- stiprināt novada identitāti un atpazīstamību;
- iesaistīt kopienu novada pārvaldības lēmumu pieņemšanas procesos;
- veicināt sadarbību ar sociālajiem partneriem un sabiedrības interešu grupām;
- paaugstināt pašvaldības darbinieku kvalifikāciju;
- uzlabot pašvaldības darbības efektivitāti;
- veidot ilgtermiņa attīstības un investīciju budžeta plānošanas sistēmu.

IP3: NOVADA ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

Ilgtermiņa prioritāte ietver pasākumu kopumu, kas vērsts uz cilvēkkapitāla attīstību un izaugsmi, kā arī efektīvu novada resursu izmantošanu attīstībai. Tie paredz:

- attīstīt aktīvās atpūtas un sporta infrastruktūru un pakalpojumus;
- saglabāt, uzturēt un pilnveidot esošo izglītības infrastruktūru un pakalpojumus;
- uzlabot kultūras un radošuma attīstības infrastruktūru un pakalpojumus;
- veicināt iedzīvotāju dzīves telpas kvalitātes pieaugumu un rosināt iedzīvotājus uzturēt un attīstīt energoefektīvus un videi draudzīgus mājokļus;
- atbalstīt svarīgāko veselības aprūpes pakalpojumu attīstību pēc iespējas tuvāk dzīves vietai;
- veidot sociālās aprūpes pakalpojumu grozu sadarbībā ar kaimiņteritorijām;
- veicināt vides aizsardzību un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu;
- attīstīt investīciju un darbības izmaksu ziņā efektīvu komunālo saimniecību un tās sniegtos pakalpojumus.

Sasniedzamie pamatrādītāji: ietekmes rādītāji

Rezultatīvie rādītāji	Pašreizējā vērtība (gads)	Vidējais rādītājs Latvijas novados ¹	Salīdzinājumā ar vidējo rādītāju Latvijas novados šobrīd	2020.g. sasniežamie rādītāji	2030.g. sasniežamie rādītāji	Avots
ledzīvotāju skaits	8302 (2009)	7508	Virs vidējā	9200	9200	CSP
ledzīvotāju skaita izmaiņas, 5 gadu tendence, %	24,3 (2010)	-1,6	Virs vidējā	5,0	0,0	Pašvaldība
Bezdarba līmenis, %	9,2 (2010)	13,4	Zem vidējā	8,0	6,0	CSP
ledzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi budžetā uz 1 iedz., Ls	369,2 (2009)	207,5	Virs vidējā	470²	560³	CSP
Ind. komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	26,5 (2008)	18	Virs vidējā	30	32	CSP

¹ Salīdzinošie rādītāji pašvaldību grupā ar 5000–10000 iedzīvotājiem

² Salīdzināmās cenās

³ Salīdzināmās cenās

Telpiskā attīstība

Telpiskā attīstība Rīgas plānošanas reģiona telpiskās attīstības kontekstā

Atbilstoši Rīgas plānošanas reģiona telpiskajam plānojumam, Ikšķile ierindojas agrāko rajonu pilsētu starpā ar pārvaldes, pakalpojumu, ražošanas, darījumu un dzīvesvietas funkcijām, savukārt Tīnūži – kā otrs nozīmīgākais novada apdzīvotības centrs pakalpojumu, ražošanas, darījumu funkcijām. Saskaņā ar reģiona telpisko plānojumu apdzīvotajām vietām Ikšķiles novadā piešķirts vietējo centru statuss.

Reģionā nozīmīgākā apdzīvojamā attīstības tendence ir jaunu apdzīvotu vietu veidošana Pierīgā. Taču šāda veida attīstība var nākotnē radīt negatīvu ietekmi uz vides rādītājiem. Ņemot vērā, ka Rīgas plānošanas reģiona telpiskajā plānojumā novads netiek perspektīvā uzrādīts kā centrs ar noteiktu specializāciju, novada attīstību var galvenokārt ietekmēt plānotie „lielie” attīstības projekti, kas ir saistīti ar Rīgas pilsētas un valsts infrastruktūras objektu attīstību.

Tā, piemēram, perspektīvā Ikšķiles novada teritoriju šķērsos jauna starptautiskā automaģistrāle E22 (Rīga – Maskava) un tiks veikta esošās dzelzceļa līnijas attīstība. Līdz ar to ir būtiski izvērtēt faktorus, kas transporta infrastruktūras un transporta intensitātes pieauguma gadījumā ietekmēs sociālos, ekonomiskos un vides rādītājus novadā.

Tradicionālā saglabāšana un jaunradīšana telpiskajā perspektīvā

Novadam ir svarīgi saglabāt tā unikālās vērtības, kas šobrīd un nākotnē nodrošina novada ilgtspējīgu attīstību. Novada galvenās vērtības ir dabas un ainaviskie resursi, kas iedzīvotājiem ir radījuši iespējas dzīvot kvalitatīvā dzīves telpā netālu no galvaspilsētas un kas novadam sniedz iespējas piedāvāt konkurētspējīgus aktīvās atpūtas pakalpojumus.

Vienlaikus novada vērtība ir tā iedzīvotāji. Tomēr jāņem vērā, ka novadā pēdējos divdesmit gados ilgtermiņa migrācijas rezultātā novadu kā dzīvesvietu ir izvēlējušās pārsvarā gados jaunas, salīdzinoši labi situētas ģimenes. Tāpēc novada attīstības izaicinājums būs veco tradīciju un dzīvesveida mīļdarbība ar jaunpienācēju atšķirīgo dzīvesveidu. Līdz ar to izaicinājums novada attīstībai būs tādas sociālās un kultūrvides veidošana, kas ir pieņemama visiem novada iedzīvotājiem.

Ņemot vērā iepriekšējo gadu neveiksmīgo pieredzi apbūves teritoriju haotiskā attīstībā, pastāv risks, ka novadā būs grūti nodrošināt labu ceļu un ielu, kā arī citu pašvaldības pakalpojumu kvalitāti un pieejamību visā teritorijā.

Lai nodrošinātu vides kvalitāti, rekreācijas, tradicionālās lauksaimniecības un multifunkcionālās lauksaimniecības attīstības iespējas, nepieciešams saglabāt pieejamos dabas resursus, nepieļaujot turpmāku meža un lauksaimniecības zemju transformāciju savrupmāju apbūvei ārpus pilsētas un ciemiem, tāpēc ir svarīgi veicināt koncentrētas apbūves turpmāku attīstību

Ikšķilē un Tīnūžos, Savukārt lauku teritorijās svarīgi ir veicināt tradicionālās lauku vides saglabāšanu, uzlabojot esošās infrastruktūras kvalitāti.

Ikšķiles novada telpiskās attīstības iespējas

1. Lielie nacionālas nozīmes infrastruktūras attīstības projekti

Ikšķiles novada telpiskā struktūra ir būtiski mainījies pēdējos piecdesmit gados, un to ir ietekmējuši tādi lieli projekti kā Rīgas HES būvniecība, Rīgas – Ogres šosejas izbūve, rūpniecības attīstība Ogrē.

Perspektīvā Ikšķiles novada teritoriju tās ziemeļos šķērsos jauna starptautiskas nozīmes automaģistrāle E22 (Rīga – Maskava) un tiks attīstīta esošā dzelzceļa līnija, kā arī varētu attīstīties jauna dzelzceļa līnija, kas savienotu Tallinu ar Varšavu, šķērsojot Salaspils novadu.

Līdz ar to, ņemot vērā līdzšinējo liela mēroga infrastruktūras attīstības projektu īstenošanas ietekmi un perspektīvos attīstības projektus, nepieciešams izvērtēt un paredzēt teritorijas plānošanas dokumentos novada Attīstības stratēģijai atbilstošu rūpniecības un loģistikas teritoriju attīstības iespējas.

Liela mēroga nacionālas nozīmes infrastruktūras attīstības projekti ir novada interesēs. Novada interesēs ir arī esošo nacionālas nozīmes infrastruktūras objektu turpmākā attīstība, piemēram, autoceļa A6 uzlabojumi, tajā skaitā autoceļa kaitīgo ietekmi mazinoši pasākumi.

2. Perspektīvās rūpniecības un loģistikas teritorijas

Ņemot vērā energoapgādes pieejamību, kā arī esošo un perspektīvo autoceļu un dzelzceļa infrastruktūru, par perspektīvām teritorijām no rūpniecības un loģistikas attīstības viedokļa ir uzskatāmas:

- attīstības zona starp dzelzceļa līniju, Ogres pilsētu, autoceļu Rīga – Ogre un Ikšķiles pilsētu. Šī perspektīvā attīstības zona ir piemērota vidēja mēroga rūpnieciskai ražošanai, kā arī loģistikas pakalpojumiem;
- attīstības zona uz Ziemeļiem no perspektīvā autoceļa E22 pie Tīnūžiem ir nākamā perspektīvā attīstības zona, kura būtu turpmāk (ilgtermiņā) pētāma ciešā kopsakarībā ar perspektīvā autoceļa būvniecību;
- attīstības zona uz Dienvidiem pie plānotās nobrauktuves no autoceļa E22 uz autoceļu P80 ir perspektīvā attīstības zona, kura būtu turpmāk (ilgtermiņā) pētāma ciešā kopsakarībā ar perspektīvā autoceļa būvniecību.

3. Apdzīvotības koncentrēšana un galvenie apdzīvotības centri

Apdzīvotības ziņā vēlamais novada attīstības scenārijs ir apbūves koncentrācija esošo apdzīvotības centru (pilsētas un ciemu) robežās. Atsevišķos gadījumos teritorijas plānojuma ietvaros esošās ciemu teritorijas var tikt samazinātas, pamatojoties uz apdzīvotības blīvumu un apbūves izvietojumu.

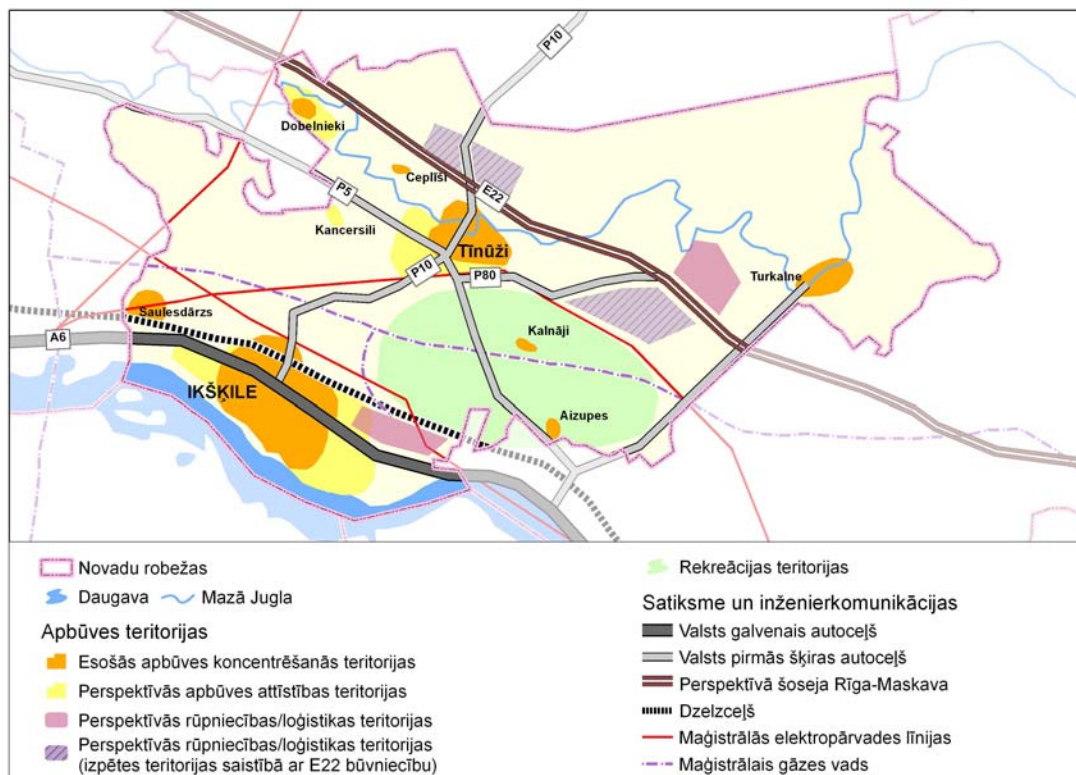
Ilgtermiņa perspektīvā novadā ir nepieciešama apbūves koncentrēšanās un tās nepārtrauktība esošajās apbūves teritorijās. Vienlaikus būtu pieļaujama apbūves izplešanās Ikšķilē vienīgi uz Dienvidiem no autoceļa Rīga – Ogre, un ja tas notiek, tad tā, lai nemazinātu Daugavas krasta rekreatīvo un ainavisko nozīmi. Vienlaikus būtu pieļaujama apbūves attīstība Tinūžos Rietumu un Dienvidrietumu virzienā, vienlaikus ievērojot apbūves koncentrēšanas un nepārtrauktības principu.

Apbūves koncentrācija nozīmē, ka sabiedrisko pakalpojumu un publiskā infrastruktūra novadā var tikt izveidota, attīstīta un uzturēta ar mazākiem līdzekļiem, efektīvāk, un līdz ar to – kvalitatīvi augstākā līmenī, tādējādi sekmējot novada ilgtspējīgu attīstību.

Apdzīvotības centriem novadā ir šāda funkcija:

Apdzīvotības centrs	Statuss	Funkcija šobrīd	Funkcija ilgtermiņā
Ikšķile	Novada centrs	Administratīvais un pakalpojumu centrs, novada līmeņa darba tirgus centrs, galvenais novada pasažieru apmaiņas punkts, dzīvesvieta	Administratīvais un pakalpojumu centrs, starpnovadu līmeņa darba tirgus centrs, galvenais novada pasažieru apmaiņas punkts, aktīvās atpūtas centrs, dzīvesvieta
Tinūži	Novada nozīmes centrs	Administratīvais un pakalpojumu centrs, dzīvesvieta	Administratīvais un pakalpojumu centrs, dzīvesvieta, perspektīvā arī lokāls darba tirgus centrs
Aizupes	Dzīvojamo ēku grupas	Izglītības, sporta pakalpojumi, dzīvesvieta	Izglītības, rekreācijas, sporta pakalpojumi, dzīvesvieta
Ceplīši	Vietējas nozīmes centrs	Dzīvesvieta, sociālie pakalpojumi	Dzīvesvieta, sociālie pakalpojumi
Dobelnieki	Vietējas nozīmes centrs	Dzīvesvieta	Dzīvesvieta, vietēja rakstura pakalpojumi
Kalnāji	Dzīvojamo ēku grupas	Dzīvesvieta	Dzīvesvieta
Kancersili	Dzīvojamo ēku grupas	Dzīvesvieta perspektīvā, parcelēta teritorija	Dzīvesvieta
Saulesdārzs	Dzīvojamo ēku grupas	Dzīvesvieta	Dzīvesvieta
Turkalne	Vietējas nozīmes centrs	Dzīvesvieta	Dzīvesvieta, aktīvās atpūtas centrs, vietēja rakstura pakalpojumi

1. attēls: Ikšķiles novada perspektīvā telpiskā struktūra (apdzīvotības zonu, rūpniecības / loģistikas zonu un satiksmes un inženierkomunikāciju izvietojums)

Ikšķiles pilsētas attīstība un pilsētas centra problemātika

1. Esošā situācija

Ikšķiles pilsētai ir nepieciešams iedzīvotājiem un viesiem uztverams pilsētas centrs. Pilsētas centrā būtu jāizvieto funkcijas, kas veicina pilsētas centra apmeklētību. Pilsētas centrālajai daļai ir jānodrošina apmeklētāju vajadzības pēc pakalpojumiem, pasākumiem, komunikācijas u.c.

Šobrīd pilsētai faktiski nav centra, jo tradicionāli centrā esošās funkcijas Ikšķilē atrodas tālu cita no citas un neveicina apmeklētāju plūsmu koncentrēšanos. Galvenās cilvēku pārvietošanās plūsmas virzieni pilsētā stacija, autoceļš, iepirkšanās vietas, skola, bērnudārzs, kultūras nams, dome, sociālie pakalpojumi, estrāde. Līdz ar to pilsētas centra funkciju pilda vairāki objekti:

- dzelzceļa stacija, kur apgrozās nozīmīgas cilvēku plūsmas;
- Skolas iela, gar kuru vai kuras tuvumā izvietojušies tirdzniecības un pakalpojumu objekti;
- Strēlnieku ielas rajons, kurā izvietota kultūras, izglītības, kā arī pārvaldības funkcija.

Pilsētu tās centrālajā daļā šķērso divas līnijbūves – maģistrālas nozīmes autoceļš un dzelzceļš, kuri sašķeļ pilsētas vienotību. Vienlaicīgi šo līnijbūvju esamību būtu vēlams pārvērst par priekšrocību, virzot gājēju un satiksmes plūsmas tā, lai tās koncentrētos pilsētas centrā.

2. Perspektīvie risinājumi

Šobrīd pilsētā pietrūkst Ikšķiles centru veidojoša, vienojoša elementa. Tāds elements varētu būt pilsētas centrālais laukums, kas būtu telpiski norobežots ar ēkām, lai iedzīvotājiem būtu patīkami tajā uzturēties. Laukuma izveidošana telpiski noslēgtu Skolas ielas satiksmes, darījumu un tirdzniecības funkciju.

2. attēls: Ikšķiles centra perspektīvā struktūra

Apdzīvotība, gājēju un transporta plūsmas: Lai Ikšķiles pilsētas galvenais laukums būtu apdzīvots, tajā jānotiek dažādiem pasākumiem, un jābūt cilvēku plūsmai dažādās diennakts stundās. Lai veicinātu laukuma apdzīvotību, tajā nedrīkst būt automašīnu kustība. Tāpēc automašīnu kustība uz Domes ēku jānovirza pa Birzes ielu, izveidojot jaunu ielas posmu aiz skolas ēkas piebraukšanai pie novada Domes. Tāpat nepieciešams detalizēti izstrādāt un apsvērt iespēju savienot krustojumu starp Birzes, Skolas un Peldu ielas pagarinājumu, kā arī uzbrauktuvi un nobrauktuvi uz autoceļa A6 (aplis, izstiepts aplis). Perspektīvā varētu veidot divu līmeņu krustojumu Peldu ielai ar Lībiešu ielu, tādējādi papildinot pilsētas centra daļu ar jaunu vizuālu objektu. Automašīnu stāvvietu problemātiku varētu risināt, tās izvietojot pazemē zem Ikšķiles centrālā laukuma, izmantojot reljefa priekšrocības. Šāda risinājuma nepieciešamību nosaka apstākļi, ka laukuma tiešā tuvumā nav pietiekamu brīvu teritoriju autostāvvietu izvietojšanai. Lai arī dārgāks risinājums, tomēr tas ir sociālekonomiski

pamatotāks, jo veicina zaļās zonas saglabāšanu un vai atstāj iespējas citu funkciju izvietojumam. Starp esošo kultūras namu, vidusskolu un estrādi būtu izveidojama gājēju zona, lai radītu telpiski noslēgtu pilsētas centra struktūru. Šāda gājēju zona vienlaikus atrisinās satiksmes drošības problemātiku, jo autotransporta kustība tiktu atvirzīta no izglītības iestādes.

Gājēji, velosipēdisti, autotransports: Lai saglabātu pilsētas centra apmeklētību un līdz ar to sabiedrisko nozīmīgumu un, ņemot vērā esošo satiksmes intensitāti, autotransporta novirzīšana no pilsētas centra nebūtu lietderīga stratēģijas darbības periodā. Vienlaikus galvenajā gājēju kustības asī – dzelzceļa stacija – Skolas iela – skola – Dome, īstenojot ielu, laukumu rekonstrukcijas, teritorijas labiekārtošanas būvprojektus, jāparedz atbilstoši risinājumi gājēju un velosipēdistu kustības nodrošināšanai un veicināšanai.

Jaunbūves: Perspektīvā laukumu varētu noslēgt jaunbūvējama ēka ar kultūras un administratīvo funkciju. Šāda būve nodrošinātu lielāku laukuma apmeklētību dienas stundās.

Pasākumi un notikumi: Pilsētas laukuma atdzīvināšanai varētu izvietot lauksaimniecības un amatniecības preču tirgu, kas darbotos noteiktās nedēļas dienās un piesaistītu papildu apmeklētājus. Laukums jāveido tā, lai tajā varētu organizēt gan Ziemassvētku tirdziņu, gan Lieldienu šūpoles, pilsētas svētkus un citus pasākumus.

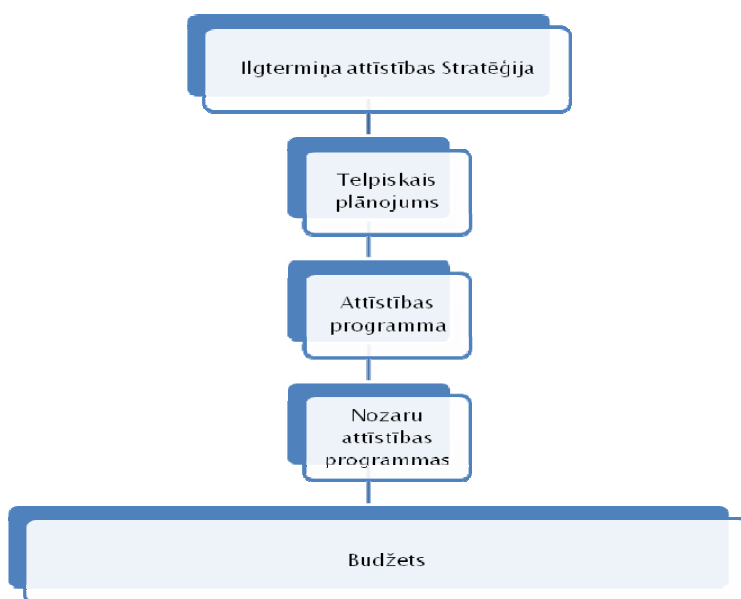
Turpmākās plānošanas soļi: Pilsētas centrālā laukuma kā Ikšķiles novada mērogam liela apjoma projektu būtu nepieciešams detalizēt turpmākajos teritorijas plānojuma izstrādes etapos, kā arī ir ieteicams veikt detalizētu tehniski – ekonomisko priekšizpēti, sniedzot argumentētus secinājumus par vīzijas īstenošanas iespējām no arhitektoniskajiem, pilsētplānošanas, tehniskajiem, satiksmes drošības, sociālekonomisko ieguvumu un pašvaldības ilgtermiņa budžeta iespēju (investīcijas un turpmākās uzturēšanas izmaksas) aspektiem.

Stratēģijas sasaiste ar citiem novada attīstības plānošanas dokumentiem un īstenošana

Ikšķiles novada ilgtermiņa attīstības stratēģija 2030. gadam kalpo par pamatu teritorijas plānojumam, attīstības programmai, nozaru attīstības programmām, detaļplānojumiem, tādējādi radot priekšnoteikumus novada ilgtspējīgai un integrētai attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai (3. attēls).

3. attēls: Novada attīstības plānošanas dokumentu hierarhija

Teritorijas plānojums, balstoties uz ilgtermiņa stratēģiju, nosaka teritorijas izmantošanu, savukārt attīstības programma – vidēja termiņa prioritātes, mērķus un rīcības virzienus, kuriem arī ir izvirzīti rezultātu rādītāji (kvantitatīvi un kvalitatīvi), pēc kuriem novērtēt novada izaugsmi. Attīstības programma nosaka projektus, kuru iekļaušana investīciju plānā dod Ikšķiles novada pašvaldībai tiesisko pamatu uzsākt attīstības projekta sagatavošanas darbus, tajā skaitā veikt budžeta līdzekļu piešķiršanu projekta sagatavošanas izmaksām.

Lai nodrošinātu Attīstības stratēģijā noteikto ilgtermiņa stratēģisko prioritāšu izpildi, reizi gadā vienlaikus ar gada publiskā pārskata izstrādi pašvaldība apkopo un izvērtē sasniegtos ietekmes rādītājus. Attīstības stratēģijas ieviešanas instruments ir teritorijas plānojums un attīstības programma.